

Κείμενο

Δημοσκοπήσεις και ΜΜΕ σήμερα στην Ελλάδα

Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης τεκμηριώνουν, αλλά και νομιμοποιούν τον λόγο τους με το επιστημονικό/ή μη κύρος των δημοσκοπήσεων, διευρύνοντας, ταυτοχρόνως τα όρια επιρροής τους. Χρησιμοποιούν εκτεταμένα τις δημοσκοπήσεις και γενικότερα τις έρευνες κοινής γνώμης, όχι μόνο στις προεκλογικές περιόδους, αλλά και για την κάλυψη οποιουδήποτε ζητήματος αναδεικνύει η επικαιρότητα. Κατ' εξοχήν με τις δημοσκοπήσεις, τα Μέσα επιτυγχάνουν όχι απλώς να καλύπτουν τις ειδήσεις, αλλά και να τις **δημιουργούν**.

Ο τρόπος παρουσίασης των αποτελεσμάτων των δημοσκοπήσεων από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, παρά το γεγονός ότι έχει βελτιωθεί, παραμένει προβληματικός και πηγή μόνιμων αντιπαραθέσεων. Οι δημοσκοπήσεις παρουσιάζονται πολλές φορές διαστρεβλωμένα ή επιλεκτικά. Οι οργανισμοί ερευνών δεν μπορούν να ελέγξουν πώς τα Μέσα καλύπτουν και προβάλλουν και πολύ περισσότερο πώς τιτλοφορούν τα δεδομένα τους. Οι κώδικες δεοντολογίας για την παρουσίαση, που εφαρμόζονται από τις ενώσεις των εταιρειών ερευνών, δε δεσμεύουν κατά κανόνα και τα Μέσα.

Στην Ελλάδα παρόμοιος κώδικας έχει υιοθετηθεί μόνο από τη Δημόσια Τηλεόραση, χωρίς, όμως, και αυτός να έχει ισχύσει πρακτικά μέχρι σήμερα. Τα Μέσα στην πλειονότητά τους περιορίζουν το ενδιαφέρον τους στην πρόβλεψη του εκλογικού αποτελέσματος. Η υπερβολική προβολή και προσοχή που δίνουν στο ποιος προηγείται οδηγεί σε πτώχευση του δημόσιου και πολιτικού διαλόγου, σε απλοποίηση και στρέβλωση της εκλογικής διαδικασίας και της ποιότητας της Δημοκρατίας. Συμβαίνει πολύ συχνά αρκετά ενδιαφέρον υλικό, πέρα από την πρόθεση ψήφου ή τις δημοτικότητες των πολιτικών αρχηγών, να παραμελείται ή να προβάλλεται ελλιπώς. Επιπλέον, έχει υπάρξει μια τυποποίηση και μια «σύγκλιση» των ερευνητικών οργανισμών σε λίγες βασικές ερωτήσεις-μεταβλητές (πρόθεση ψήφου, δημοτικότητες πολιτικών αρχηγών, καταλληλότερος πρωθυπουργός κ.λ.π.) που αποτυπώνουν σχηματικά την πολύπλοκη και ραγδαία μεταβαλλόμενη πολιτική και κοινωνική πραγματικότητα.

Η χρήση δημοσκοπήσεων έχει σημαντικές συνέπειες στη λειτουργία των Μέσων, αυξάνοντας σημαντικά την επιρροή τους και ενισχύοντας τη θέση τους απέναντι στα πολιτικά κόμματα. Οι συνέπειες που έχει για τα Μέσα η χρήση δημοσκοπήσεων συνοψίζονται σε τρία σημεία:

Κατ' αρχάς, **ενισχύει** σημαντικά τον ρόλο τους στην προεκλογική εκστρατεία και καθιστά, όπως ήδη ειπώθηκε, την τηλεόραση ηγεμονικό παράγοντα στην κάλυψη

εκλογών. Σήμερα, στις περισσότερες χώρες δεν υπάρχει μέρα της προεκλογικής εκστρατείας κατά την οποία να μη δημοσιεύονται δημοσκοπήσεις. Την τελευταία εβδομάδα παρατηρείται κατακλυσμός, ενώ και κατά την ημέρα των εκλογών γίνονται προβλέψεις και αναλύσεις των αποτελεσμάτων με τη χρήση των exit polls¹.

Έπειτα, μια νέα **διάσταση** των δημοσκοπήσεων είναι ότι επηρεάζουν και διαμορφώνουν τις κρίσεις και τα σχόλια των δημοσιογράφων και των σχολιαστών, καθώς αυτές σε γενικές γραμμές **εκλαμβάνονται** ως οι καλύτεροι δείκτες για τις αντιδράσεις του εκλογικού σώματος και την αποδοχή της προεκλογικής εκστρατείας από αυτό.

Τέλος, μέσω των δημοσκοπήσεων τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης μπορεί να επηρεάζουν σε μεγαλύτερο βαθμό σήμερα την ημερήσια διάταξη της πολιτικής θεματολογίας, είτε θετικά είτε αρνητικά. Με τη διερεύνηση των διαθέσεων της κοινής γνώμης αναδεικνύουν συχνά ζητήματα που είναι παραμελημένα από τους πολιτικούς, αλλά ανησυχούν τους ψηφοφόρους και αποτελούν ενδεχομένως και κριτήριο ψήφου γι' αυτούς. Τέτοια θέματα σε διάφορες εκλογικές αναμετρήσεις έχουν αποδειχθεί η μετανάστευση, η εγκληματικότητα κ.λπ. Συμβαίνει, όμως, και το αντίθετο, να μετατοπίζουν δηλαδή για λόγους πολιτικούς το επίκεντρο του δημόσιου ενδιαφέροντος σε θέματα λιγότερο σημαντικά, **υποβαθμίζοντας** ή συσκοτίζοντας τα σημαντικότερα.

Γ. Μαυρής, εφ. *Η Καθημερινή*, 26.10.2003 (διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

A. (Μονάδες 20)

A. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου (80-100 λέξεις).

(μονάδες 20)

B. (Μονάδες 15)

B1. Ποιες συνέπειες έχει, κατά τον συγγραφέα, η χρήση των δημοσκοπήσεων από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης για το διάλογο και τη δημοκρατία; (60-80 λέξεις).

(μονάδες 10)

¹ exit polls: αντιπροσωπευτική έρευνα απόψεων των ψηφοφόρων πριν τις εκλογές

B2.α. Να διαιρέσετε την τρίτη παράγραφο (Στην Ελλάδα... κοινωνική πραγματικότητα) του κειμένου σε δύο παραγράφους.

(μονάδες 2)

B2.β. Να αιτιολογήσετε την επιλογή σας.

(μονάδες 3)

Γ. (Μονάδες 15)

Γ1. α. Να γράψετε μία συνώνυμη ή σημασιολογικά ισοδύναμη λέξη για καθεμιά από τις λέξεις του κειμένου με την **έντονη γραφή**, λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία που έχουν οι λέξεις στο κείμενο: **δημιουργούν, ενισχύει, διάσταση, εκλαμβάνονται, υποβαθμίζοντας.**

(μονάδες 5)

Γ1. β. Να δημιουργήσετε μία πρόταση για καθεμιά από τις συνώνυμες ή σημασιολογικά ισοδύναμες λέξεις που επιλέξατε, έτσι ώστε να γίνεται φανερή η σημασία τους (μπορείτε να διαφοροποιήσετε τον γραμματικό τύπο ως προς την πτώση, τον αριθμό, το πρόσωπο, την έγκλιση κ.λ.π.).

(μονάδες 5)

Γ2.α. «Την τελευταία εβδομάδα παρατηρείται κατακλυσμός (δημοσκοπήσεων)...»: Να αιτιολογήσετε τη μεταφορική χρήση της γλώσσας από τον συγγραφέα.

(μονάδες 2)

Γ2.β. Να επαναδιατυπώσετε την πρόταση προκειμένου να αποδώσετε το ίδιο νόημα χρησιμοποιώντας τη γλώσσα κυριολεκτικά.

(μονάδες 3)